

Bene Zoltán RÓZSASÁNDOR FOGSÁGBA ESIK

Az érdeemes, nemes Rózsasándor és hűséges cimborája, a jó Panzasándor édesdeden durmoltak. Utóbbi úgy aludt, hogy a nyála is kicsordult belé. Álmában egy langaléta férfiút figyelt sajnálkozva, ahogyan szánni való módon, mégis valamelyes méltósággal belegabalyodik egy roskatag szélmalom vitorlájába, amelyet az imént rohamozott meg sovány gebéje hátán. A szélmalom kereke a magasba emeli az égimeszelőt, forgatja körbe és körbe, míg a jó Panzasándor oda nem ront, hogy a molnárt előrángatva leállíttassa a kereket.... S éppen amikor a kerek megmerevednek Panzasándor fejében, az ő kedvelt uraságának, a betyárok legbetyárabbikának ezerakós hordóval vetekedő tüdejében bennszorul a hortyogás....

egyazon időmorzsában

Rózsasándor ugyanis mindezenközben arról álmodik, hogy vendéglátójuk, az ő édes egykomája, Katona Pál, a tanyás gazda nyakukra hozza Pandúrsándor gyalázatos szolgálhadát, akik bilincset és pisztolykakast csattogatva, nyelvükkel csettintgetve közelednek, szorul a hurok az igaz emberek körül és a gonoszok kerekednek fölül újfent, mint oly sokszor már ezen az elrontott világon. Rózsasándor és Panzasándor – egyazon időmorzsában különös riadalom ébredvén mindkettejük kebelében – egyszerre riadnak föl, egyszerre pattan ki a szemük, orrlukaik kitágulnak, izmaik megfeszülnek. Az ajtó nyílik, s nyílásában megjelenik először Katona Pál borvirágos orra, majd borzas üstöke, végül egész természetes valója, egyik kezében pálinkás butykos, másikkban aprócska poharak, arcának közepén széles, dohánytól sárga fogsorú, szalonnától csillogó bajuszú vigyor. Rózsasándor és Panzasándor megkönnyebbülten sóhajtanak föl. Aztán éjszakai zsibbadtságtól nehézkes mozdulatokkal tápáskodnak a szilvórium illatában, reményekkel telve. Katona Pál lötytyint nekik egy-egy kupicával, nyelik a pálinkát, akár kacsa a galuskát, érzik és élvezik, ahogyan tagjaikban végigáramlik a tüzes szesz jótékony melegsége. Lustálkodást terveznek aznapra, végtére is lótottak-futottak eleget az utóbbi napokban, holmi spionokkal, nőekkel bátor pandúrokkal, bojtárukat tángáló juhosgazdákkal meg hasonló aljanéppel vesződtek.

pohos vadbarom

– Ha nincs velem Panzasándor, kirekkentem az életet annak a pohos vadbaromnak a bensejéből – mesélte Rózsasándor. – Úgy ütötte a bojtárját, ahogy a hamis kutyát sem illik. Szóltam neki szépen, ne tegye. De rám se hederített. Szóltam kevésbé szépen, erre visszafeleselt, hogy a közöm ehhez pontosan annyi, mint ahhoz, hogy a császár őfelsége milyen színű alsógatyát visel. Még ekkor sem értem hozzá durván, csak egy kicsit félrelöktem...

– Egy-két bordájánál több nem is tört el akkor – vetette közbe Panzasándor.

– De erre meg óbégatni kezdett és szidta a mindenhatót és az összes fölmenőmet. El kellett agyabugyáljam, bárki megérti.

– Úgy kellett lefognom az én jó és nemes uraságomat, kit oly igen kedvelek – vette át a szót Panzasándor. – Ha nem teszem, agyoncsapja azt a tulkot.

– A bojtárt hazakísértük – fejezte be Rózsasándor –, a gazdát meg bevittük Szegedre, a ferencesek majd kikúrálják.

Katona Pál figyelmesen hallgatta szavait, s közben-közben bólintott.

kedvelt uraságom

– A különös az az egészben – tűnődött Panzasándor –, hogy én valami hasonlót többször is álmodtam. Mostanság egy hórihorgas figurával járok-kelek álomban, s ez a hórihorgas egy alkalommal ugyancsak elvert egy juhos gazdát, aki a legényét bántalmazta. Csak ő hosszú petrencés rúddal tángálta a fickót, nem a pusztá öklével, mint az én kedvelt uraságom szokta cselekedni nézeteltérések során, meg aztán olyan különös gúnyában jár, ráadásul mintha rozsdás vaslemezeket akasztana magára... Mármint a nyakigláb, az álmaimban...

Panzasándor talán még mondott volna valamit, de ekkor megdöngették az ajtót. Rózsasándor szigorú tekintetét Katona Pálra vetette.

– Így Pandúrsándor kompániája dönget – jegyezte meg epésen.

– Bizony az – vont elő egy töltött mordályt az inge alól Katona Pál, s vendégeire szegezte.

De szegeződött már azokra addigra hat másik acélcső: kettő az ablakon keresztül, négy az ajtóban, s utóbbiak közül maga Pandúrsándor tartotta markában az egyiket.

– Megvagy, lator – jelentette ki elégedetten, majd szolgálinak odavetette foghegyről:

– Kötözzétek, vigyétek!

Rózsasándor nem mozdult, nem ellenkezett. Ereiben meglassúdott a vér kerengése, orcái csöppet elsápadtak.

Panzasándor levegő után kapkodott, nem Pandúrsándor fogdmegeitől, de az ő kedvelt urasága szokatlan beletörődésétől megilletődve.

Mikor Pandúrsándor alávaló zsoldosai kikísérték a megkötözött foglyokat Katona Pál tanyás ingatlanáról, Rózsasándor szomorú szóval fordult egykori cimborája és vendéglátója felé:

– Aztán mi végre, komám?

Katona Pál ábrázatát ördögi vigyor szelte ketté.

– Másszor kérdezz, mielőtt gypálsz, Rózsasándor! – sziszegte. – Tudakozódj, mielőtt a szuszt is kiszorítod az én anyám fiából, Katona Pétőrből!

Rózsasándor mélyet sóhajtott ezekre a szavakra, Panzasándor pedig, mielőtt Pandúrsándor szájon verte, megjegyezte:

– A hirtelenség, mindig mondtam én, a hirtelenség, kedvelt urass....

tekintetük kifürkészhetetlen

A pusztán keresztül a jó Szeged városa felé hét ló és egy öszvér trappolt egyenletes tempóban. Az egyik ménen és az öszvéren senki sem ült, egy hatalmas, almásderes csődör mögé kötve viszont két, ingre-gatyára csupasztított férfiú botladozott. Rózsasándor és Panzasándor. A hatalmas, almásderes csődör nyergében Pandúrsándor pöffeszkedett, Rózsasándor ősi ellensége, népének nyúzója. A két fogoly némán bukdácsolt, arcuk immár egykedvű, tekintetük kifürkészhetetlen, véresre dörgölt csuklójukról öt-hat lépésenként egy-egy vörös csöppecske hullott a pusztá földjére, amely nyomban és mohón beitta a nedvességet. Ha olykor-olykor lehunyták pilláikat, a szegedi vár börtönét és Kufstein meg Teréziaváros karcereit látták a semmiben lebegni, de lelkük erős volt és elszánt, s mikor elérték a jó Szeged városát, melynek népe lesunyt fejjel és lopva a könnyeit törölgetve állt sorfalat nekik a vár kapujáig, Rózsasándor csöndesen odasúgta Panzasándornak:

– Nem tudta, mit cselekszik. Elvette az eszét a bosszú.

Panzasándor kurtán biccentett, jelezvén, hogy megértette kedvelt urasága szavait, s tudomásul is vette valamennyit. De ekkorra már bezárult mögöttük a vár kapuja.

illusztráció | [Török Eszter](#)